

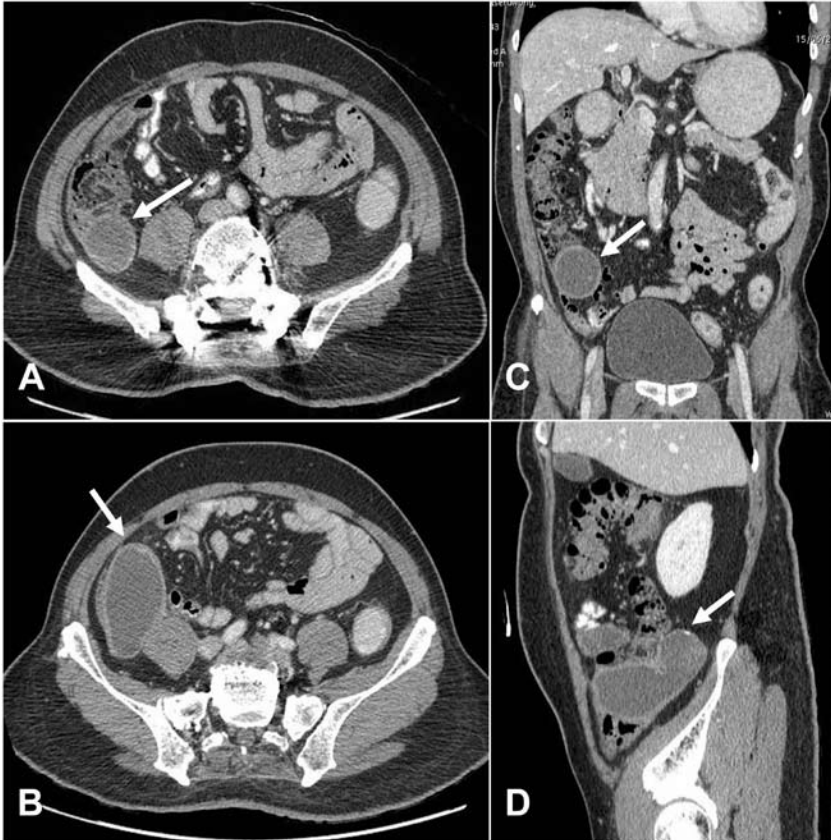
Radiological Corner

พญ.วรปรี สุวรรณฤกษ์

พญ.ปิยาภรณ์ อภิสารธนรักษ์

ภาควิชารังสีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ผู้ป่วยชายไทย อายุ 66 ปี มาโรงพยาบาลเนื่องจาก
คลำก้อนใต้บริเวณท้องด้านล่างขวาประมาณ 1 ปี ไม่มี
อาการปวดท้อง ไม่มีไข้ ปัสสาวะและอุจจาระปกติ การตรวจ
ร่างกายพบ palpable mass at right lower abdomen about 5
cm. in diameter และการตรวจ CT whole abdomen พบความ
ผิดปกติดังภาพ

ภาพ axial (A, B), coronal (C) and Sagittal (D) post-contrast CT scan ของผู้ป่วยรายนี้ แสดง a large cystic, blind-ended tubular structure (ลูกศร) ที่บริเวณท้องด้านขวา ชิดกับ inferomedial wall ของ cecum ภายในประกอบด้วย homogenous low attenuation fluid และพบมี partially calcified wall ซึ่งเห็นได้ชัดในภาพ D

การวินิจฉัยโรค

ผลการตรวจชิ้นเนื้อทางพยาธิวิทยา ให้การวินิจฉัยเป็น appendiceal mucocele

Appendiceal mucocele

เป็นโรคที่พบได้ไม่บ่อย พบประมาณร้อยละ 0.2-0.4 ของการผ่าตัดไส้ติ่ง และพบเพียงร้อยละ 8 ของเนื้องอกไส้ติ่งทั้งหมด โดยทั่วไปมักพบในผู้ป่วยวัยกลางคน อัตราส่วนเท่ากันในเพศชายและหญิง ในบางรายงานอาจพบในผู้ป่วยเพศหญิงมากกว่าในอัตราส่วน 4:1

อาการแสดงของผู้ป่วยมักไม่จำเพาะ โดยอาจคลำได้ก้อนบริเวณท้องด้านล่างขวา หรือมีอาการปวดท้อง ในรายที่มีอาการติดเชื้ออาจแยกไม่ได้จากอาการไส้ติ่งอักเสบ ผู้ป่วยบางรายอาจไม่มีอาการนำมาก่อน แต่พบโดยบังเอิญจากการผ่าตัดช่องท้อง หรือการตรวจทางรังสีวิทยา

คำว่า mucocele เป็นการบรรยายลักษณะที่พบทางกายวิภาคมากกว่าลักษณะทางพยาธิวิทยาที่บ่งถึง chronic cystic dilatation ของ appendiceal lumen จากการสะสมของ mucin ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากการอุดตัน หรือเกิดจากเนื้องอกของไส้ติ่ง ได้แก่ mucinous cystadenoma หรือ mucinous cystadenocarcinoma ก็ได้

Appendiceal mucocele แบ่งได้เป็น 4 histologic subtypes;

1. Simple หรือ retention mucocele เกิดจากการอุดตัน ซึ่งส่วนมากเกิดจาก appendicolith ทำให้เกิด luminal dilatation โดย appendiceal epithelium มีลักษณะปกติ

2. Hyperplastic epithelium

3. Mucinous cystadenoma

4. Mucinous cystadenocarcinoma

โดย type 1 และ type 2 จะพบ mucocele มีขนาดไม่ใหญ่นัก โดยทั่วไปมักมีขนาดไม่เกิน 1-2 เซนติเมตร พบประมาณร้อยละ 20 ในแต่ละ subtypes

Subtype ที่พบมากที่สุดคือ mucinous cystadenoma พบประมาณร้อยละ 50 จะพบ mucocele ใหญ่ได้ถึง 6 เซนติเมตร และอาจพบร่วมกับ pseudomyxoma peritonei ในกรณีที่มี perforation

Mucinous cystadenocarcinoma พบได้ร้อยละ 10-20 เป็น malignant mucocele พบว่า mucocele จะมีขนาดใหญ่ได้มากที่สุด และเพิ่มปัจจัยเสี่ยง ต่อ perforation และ pseudomyxoma peritonei

ลักษณะทางรังสีวิทยา

ลักษณะทางภาพอัลตราซาวนด์ ตรวจพบ anechoic หรือ hypoechoic content อยู่ภายใน dilated appendix และอาจพบ acoustic shadow จาก wall calcification ได้

ลักษณะทางเอกซเรย์คอมพิวเตอร์ พบ blind-ended tubular structure ขนาดใหญ่ ขอบเขตชัดเจน อยู่บริเวณ cecal tip ซึ่งมี low attenuation content density ใกล้เคียงกับน้ำประมาณร้อยละ 50 ของผู้ป่วยพบ partially calcified appendiceal wall ซึ่งเป็นลักษณะทางรังสีที่บ่งชี้ถึง mucocele

ภาวะแทรกซ้อนที่พบได้บ่อยของ appendiceal mucocele ได้แก่ เป็น leading point ของ ileocolic intussusception, ทำให้เกิด right ureteral obstruction ภาวะแทรกซ้อนที่สำคัญคือ mucocele rupture ทำให้เกิด diffuse intraperitoneal accumulation ของ gelatinous materials ที่เรียกว่า pseudomyxoma peritonei เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตที่เพิ่มขึ้น

การรักษา

การผ่าตัดเป็นการรักษาที่ดีที่สุด เนื่องจากตัวเนื้องอกแม้ว่าจะเป็น ชนิด benign หากปล่อยทิ้งไว้สามารถมีโอกาสเกิด malignant transformation และ spontaneous rupture เกิด pseudomyxoma peritonei ได้

แต่เดิมการผ่าตัดนิยมทำเป็น appendectomy ยกเว้นเมื่อสงสัยภาวะ malignant mucocele จะเปลี่ยนการผ่าตัดเป็น right hemicolectomy แต่เนื่องจากไม่สามารถแยก benign และ malignant ได้แน่ชัดก่อนการผ่าตัด ปัจจุบันจึงมักทำการผ่าตัดเป็น right hemicolectomy ซึ่งมีความปลอดภัยสูง และช่วยลดปัญหาเรื่อง mucin leakage

เอกสารอ้างอิง

1. Pickhardt PJ, Levy AD, Rohrmann CA Jr, Kende AI. Primary neoplasms of the appendix: radiologic spectrum of disease with pathologic correlation. *RadioGraphics* 2003;23:645-62.
2. Honnef I, Moschopoulos M, Roeren T. Appendiceal mucinous cystadenoma. *RadioGraphics* 2008;28:1524-7.
3. Rampone B, Roviello F, Marrelli D, Pinto E. Giant appendiceal mucocele: report of a case and brief review. *World J gastroenterol* 2005;11:4761-3.
4. Karakara K, Barut F, Emre AU, et al. Appendiceal mucocele: case reports and review of current literature. *World J gastroenterol* 2008; 14:2280-3.

